

BİR ALACAHÖYÜK MÜHRÜNÜN OKUNUŞU HAKKINDA

Belkas DİNÇOL

Alacahöyük kazılarının 1964 sezonunda, sap kısmı kırık olup, yalnızca bir kurs halinde alt kısmı sağlam kalmış, madenî (?) bir mühür (Lev. I/1), Al. p. 52 kazı envanter numarası ile, hafiri tarafından ilk olarak *Türk Arkeoloji Dergisi*'nde yayınlanmıştır¹. Kurs çapı 2 cm, kalınlığı 0,2 cm olan, düz satırlı mühür, dış çerçevede sürekli bir çift örgü motifi, orta sahada ise iki hiyeroglif işareti ihtiva etmektedir. Yayınlanan resimleri işaretlerin yönüne uygun şekilde basılmamış olan mühür üzerinde bugüne kadar bir okuma denemesi yapılmamıştır.

Mühür, Lev. I/2'de gösterilen yöne çevrildiğinde, üstteki işaretin L. 56 (*kâ/gâ*), alttakinin ise L. 434 (*ka/ga*) olduğu görülmekte ve bu bize mühür sahibinin adını *Gaga / Kaga / Kaka* olarak vermektedir.

Boğazköy kazılarında bulunan bir mühür baskısı, Alacahöyük mührü ile aynı ismi taşımakta ve stilistik bakımdan da ikisi arasında büyük bir benzerlik göze çarpmaktadır².

Boğazköy mührü (Lev. I/3), içiçe iki daire arasında tekli örgü motifi ve orta sahada aynı işaretlerle yazılmış *Gâ-ga = Gaga*³ ismini ihtiva etmektedir.

Kaka / Gaga adı, basit formasyonlu şahıs isimlerinden olup, tek hecenin redüplikasyonundan ibarettir. Bu iki mühür haricinde

1 H.Z. Koşay, «1964 Alaca Höyük Kazısı Raporu», *TAD XIV/1-2* (1965): 169 Res. 52. Mührün yayınlandığı diğer yerler: H.Z. Koşay, «Alaca-Höyük çanak-çömlekleri üzerindeki işaret ve damgalar», *Bulleten XXIX/113* (1965): Res. 64 a, b; H.Z. Koşay ve M. Akok, *Alaca Höyük Kazısı, 1963-67 çalışmaları ve keşiflere ait ilk rapor*, Ankara 1973, s. 23, Levha 43.

2 Th. Beran, *Die hethitische Glyptik von Boğazköy (WVDOG 76)*, Berlin 1967, Taf. II, 112.

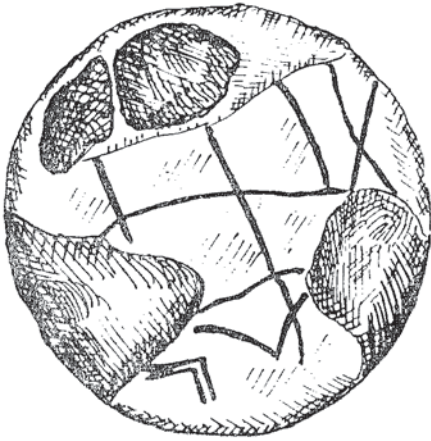
3 Beran, *a.g.e.*, diğer okuma ihtimallerine değinmemiştir.

çiviyazılı kaynaklarda *Ka-ag-ga* (KBo X 6 I 5), hiyeroglif bir yazıt üzerinde ise dativ kasus'unda *Ka-ka-ā* (Assur c I 3) olarak belgelenmiştir (bk. Laroche NH, 481)⁴.

Beran, adı geçen Boğazköy mührünü, Eski ve Orta Hitit devrine tarihlediği XI. grubun geç devrelerine koymaktadır. Alacahöyük mührünün buluntu yeri ise, kazı raporunda Yeni Hitit katı olarak verilmiştir. Stilistik yönden Boğazköy mührüne büyük bir benzerlik gösteren mührümüz, kanımızca Yeni Hitit çağının erken safhalarına ait olmalıdır.

Mührün şekli, sap kısmının kırık olması nedeniyle tam olarak belirlenememekle beraber, kırık kısmın resimdeki izlerine dayanarak, sapın bir tripod olduğu düşünülebilir. Bu varsayım da, tarihlenenin Yeni Hitit devrinin erken safhasına yapılmasını morfolojik yönden destekleyecek niteliktedir.

4 E. Laroche, *Les Nommes des Hittites*, Paris 1966.

1

2

3